

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:
Декан факультету

проф. Є. В. Мироненко / /
«_3_» ____09____ 2024_р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні кафедри філософії та СПН
Протокол №1 від 3.09.2024р.

В. о. завідувача кафедри
доц. О.П. Кваша / /

**Робоча програма навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ ПОЛІТИКИ»**

Розробник: О. П. Кваша, канд. політ. наук

Краматорськ – Тернопіль 2024

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ ПОЛІТИКИ»

Дисципліна «Філософія політики»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни Дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання Українська мова
Кількість екзаменаційних модулів 1	Спеціальність 052«Політологія»	Рік підготовки: <i>Денна – 3</i> Семестр: <i>Денна – 5</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо- кваліфікаційний рівень: бакалавр (перший)	Лекції: <i>Денна – 30</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 90</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 3</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних –4		Вид підсумкового контролю іспит

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ ПОЛІТИКИ»

Мета дисципліни «Філософія політики» полягає у тому, щоб ввести здобувачів вищої освіти у галузь знань, об'єктом якої є взаємозв'язки та взаємовпливи філософських та політичних парадигм. Допомогти майбутнім фахівцям у різних сферах суспільної діяльності оволодіти систематизованими науковими знаннями про сучасну гуманітарну та українську державотворчу перспективу: основні теоретичні підходи, методологічні принципи, філософсько-політичні рефлексії, дискурсивні практики та експериментальний дослідницький аналіз.

Вивчення сутності основних антропологічних проблем у філософії політики та формування свідомості студентів на засадах сучасних гуманістичних ідеалів, ліберально-демократичних цінностей, національно-патріотичних та громадянських пріоритетів. Визначальним у процесі вивчення дисципліни є осмислення студентами специфіки сучасної філософії, яка допоможе їм, майбутнім спеціалістам, розкрити максимальні теоретичні та практичні перспективи фахової самореалізації в процесі європейської самоідентифікації України.

Завдання вивчення дисципліни:

- Розкрити сутність окремого напрямку політичних наук - філософії політики.
- Визначити і проаналізувати місце сучасної філософії політики в загальній системі політичного знання, уточнити теоретико-методологічні особливості політичної філософії.
- Виявити контекст основних філософсько-політичних традицій;
- Розглянути та проаналізувати особливості політичної антропології, політичної гносеології, політичної онтології, політичної праксеології, політичної аксіології як складових філософії політики.
- Окреслити основні проблемні питання філософсько-політичних досліджень;
- Розглянути основні політично-ідеологічні парадигми сучасності та показати їх

взаємозв'язок із загально світоглядними та філософськими проблемами;

- Проаналізувати філософсько-політичну проблематику в контексті процесів державотворення;
- Виробити світоглядно-політичні орієнтири, спрямовані на визначення кожної людини, її антропологічної та онтологічної цінності в контексті політичних процесів.
- Застосування в рамках практичних завдань класичних та сучасних методів філософського пізнання – дедукції, індукції, діалектики, феноменології, психоаналізу, герменевтики тощо;
- Осмислення історичного розвитку суспільства та визначальних тенденцій його сучасного поступу;
- Самоутвердження себе як особистості та фахівця на засадах пріоритету прав людини в сучасному громадянському суспільстві;
- Застосування форм та способів філософського дискурсу для обґрунтування власного світогляду (переконання).

Пререквізитами для вивчення дисципліни: «Філософія».

Постреквізитами вивчення дисципліни: «Політична глобалістика», «Політика і економіка», «Політична культура».

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Філософія політики» увага приділяється оволодінню здобувачами такими загальними та спеціальними компетентностями, як:

ЗК 01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 03. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Наполегливість у досягненні мети, турбота про якість виконуваної роботи. Здатність оцінювати об'єкти політичного знання, основні проблеми і суперечності.

ЗК 06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. Використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК 02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК 03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК 09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія політики» здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

ПРН 01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

ПРН 03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

ПРН 06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «Філософія політики», опановують систему знань і навичок, що дозволяють сформуванню таких спеціальних результатів:

Знання:

набуті у процесі вивчення соціології концептуальні наукові та практичні знання; засвоєння у студентів теоретичних знань сутності основних антропологічних проблем у філософії політики;

формування свідомості студентів на засадах сучасних гуманістичних ідеалів, ліберально-демократичних цінностей, національно-патріотичних та громадянських пріоритетів;

набуті у процесі вивчення соціології критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання.

Уміння/навички:

навички використовувати методичні, методологічні та організаційно-технічні прийоми вивчення ефективності діяльності й проектування соціологічного дослідження;

навички осмислення місця сучасної філософії політики в загальній системі політичного знання, уточнення теоретико-методологічних особливостей філософії політики;

навички уточнення теоретико-методологічних особливостей філософії політики;

поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички;

майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання;

уміння працювати з монографічними, довідково-статистичними, електронними джерелами з політико-філософської проблематики;

уміння критично осмислювати лекційний та позалекційний навчальний матеріал.

Комунікація:

вміння доносити до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації;

збір, інтерпретація та застосування політико-філософських даних;

вміння спілкуватися з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово.

Відповідальність та автономія:

відповідальність за управління складною професійною діяльністю;

спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах;

відповідальність за формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти;

відповідальність за організацію та керівництво професійним розвитком осіб та груп.

4. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА

Вид навчальних занять або контролю	Розподіл між учбовими тижнями														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Практ. роботи	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Лаб. роботи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сам. робота	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Консультації															
Модулі															
Контроль по модулю			Т	К	Р				І	З			Т	К	Р

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з / п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
		Усього	в т.ч.			
			Л (с/з)	П (С)	Л а б	С Р С
Змістовий модуль 1 Філософія політики: генеза, становлення та розвиток						
1.	Філософія політики як особлива галузь знань. Об'єкт філософії політики та її місце у системі політологічного знання	1 5	2	2	-	11
2.	Предмет, структура та основні завдання філософії політики	1 5	2	2	-	11
3.	Становлення філософії політики та основні віхи світової філософсько-політичної думки	1 5	4	4	-	7
4.	Філософсько-політичні ідеї українських мислителів	1 5	4	4	-	7
5.	Концептуальні моделі сучасної філософії політики. Критична теорія суспільства франкфуртської школи та сучасний лібералізм	1 5	4	4	-	7
Змістовий модуль 2. Політична онтологія, антропологія, свідомість як теорія політичного пізнання						
6.	Політичне буття та сутність і структура політичної влади	1 5	4	4	-	7
7.	Політична діяльність як предмет філософського осмислення	1 5	4	4	-	7
8.	Політична антропологія: людина-політика-мораль	1 5	2	2	-	11
9.	Політична свідомість та ідеологія: сутність структура, розвиток	1 5	2	2	-	11
10.	Філософія політики як теорія і методологія політичного пізнання	1 5	2	2	-	11
УСЬОГО ГОДИН		1 5 0	30	30		90

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, СРС – самостійна робота студентів.

5. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Філософія політики: генеза, становлення та розвиток

Тема 1. Філософія політики як особлива галузь знань. Об'єкт філософії політики та її місце у системі політологічного знання

Філософія політики - складова частина політології як інтегральної комплексної галузі знань. Політика як об'єкт і як предмет дослідження. Взаємозв'язок об'єкта та суб'єкта дослідження. Відмінність політологічних дисциплін за предметом дослідження. Специфічність предметних полів теорій політики. Загальна (базисна, фундаментальна) теорія політики, а також макросоціологічна теорія політики та загальноісторична теорія політики.

Тема 2. Предмет, структура та основні завдання філософії політики

Відмінність філософії політики від спеціально наукових політологічних дисциплін за предметом. Специфіка предмета філософії політики за двома основними параметрами узагальнень: за ступенем; за характером. Рівні сучасної системи спеціально наукових знань про політику: фундаментальна, базисна, загальна теорія політики; макросоціологічна теорія політики; сукупність різномасштабних галузевих, спеціальних політологічних теорій; мережа різномасштабних спеціально наукових політологічних концепцій, гіпотез, теоретичних

узагальнень і окремих законів; сукупність знань, що виникають, розвиваються й функціонують на рівні прикладних політологічних досліджень. Філософська складова філософії політики. Філософсько-світоглядні засади осмислення політичної реальності. Політична складова філософії політики. Відмінність у тлумаченнях суспільної ролі політики. Відносна самостійність політики. Об'єктивні засади політики. Необхідність, потреби та інтереси людей як фундамент політики.

Основні понятійні виміри політики. Класифікація критеріїв політичного життя. Суспільно-історичні умови виникнення політики як соціокультурного феномена. Виникнення терміна «політика» і виникнення політики як явища суспільного життя. Спільний і суспільний етапи історії: специфічні ознаки суспільства, що зумовлюють виникнення політики. Домінування опосередкованих відносин між людьми - визначальна умова виникнення політики.

Тема 3. Становлення філософії політики та основні віхи світової філософсько-політичної думки

Міфологічні уявлення як зародкова форма вираження філософсько-політичних ідей. Політична думка Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Філософсько-політологічна думка Середньовіччя. Гуманістичні філософсько-політичні вчення доби Реформації, Відродження та Просвітництва. Філософсько-політичні доктрини XVIII-XIX століть. Критичні теорії першої половини XIX століття. Критично утопічний соціалізм і комунізм. Особливості російської філософсько-політичної думки. Марксистське філософсько-політичне вчення. Формування засад філософії політичного лібералізму. Соціал-демократія і марксистська теорія політики. Ленінська концепція політики.

Тема 4. Філософсько-політичні ідеї українських мислителів

Філософсько-політичні ідеї мислителів Київської Русі. Філософсько-політичні ідеї Григорія Сковороди. Філософсько-політичні ідеї Кирило-Мефодіївського товариства. Філософсько-політичні переконання у світогляді Тараса Шевченка. Філософсько-політична платформа українського народництва. Філософсько-політична концепція Михайла Драгоманова. Філософсько-політичні погляди Івана Франка. Філософсько-політичні переконання Лесі Українки. Філософсько-політична доктрина Михайла Грушевського. Філософсько-політична концепція Володимира Винниченка. Філософсько-політичні розвідки Дмитра Донцова. Філософсько-політичні пошуки В'ячеслава Липинського. Філософсько-політична система Миколи Михновського.

Тема 5. Концептуальні моделі сучасної філософії політики. Критична теорія суспільства франкфуртської школи та сучасний лібералізм

Філософські основи тоталітаризму XX століття. Головні ознаки тоталітаризму. Критична теорія суспільства франкфуртської школи. Головні ідеї першого покоління вчених франкфуртської школи. Головні представники франкфуртської школи: Макс Хоркхаймер, Герберт Маркузе, Еріх Фромм, Вальтер Бен'ямін. Друге покоління франкфуртської школи: Юрген Габермас. Теорія комунікативної дії. Сучасний лібералізм. Відкрите суспільство проти органічного співтовариства Карла Поппера. Планування задля свободи. Фрідріх фон Хаек: лібералізм як віра в порядок, який спонтанно виникає. Ліберальні концептуальні варіації філософії політики (Джон Ролз, Р. Нозік). Ісає Берлін: лібералізм як філософія плюралізму і свободи. Агоністичний лібералізм Джона Грея. Прагматичний лібералізм Річарда Рорті.

Лібертаріанство та його джерела. Представники: Альберт Джей Нокк, Мюррей Ротбард, Джен Неверсон, Ейн Ренд, Роберт Нозік. Крайній індивідуалізм лібертаріанців. Теорія справедливого розподілу Роберта Нозіка. Комунітаризм та перевага суспільства над особою. Головні представники комунітаристського руху: Чарльз Тейлор, Майкл Сандель. Майкл Вальцер, Аласдер Макінтайр, Роберт Беллах, Амітай Етціоні. Ганна Арендт та її повернення до греків. Фемінізм про необхідність звільнення жінок від чоловічого домінування.

Сучасний консерватизм. Карл Шмідт: політика як ідентифікація ворога. Повернення до класичної філософії політики: Леві Стросс, Ерік Фогелін, Аллан Блум. Майкл Оакшотт про

класичний консерватизм. Персоналізм в філософії політики. Ідеологія мультикультурності і політичної правильності. Фукуяма і Гантінгтон: кінець історії чи початок нових конфліктів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Політична онтологія, антропологія, свідомість як теорія політичного пізнання

Тема 6. Політичне буття та сутність і структура політичної влади

Політична онтологія. Політичне буття. Сутність політики і світу політичного. Мета, зміст. Форма політики. Структура політики: політична активність; політична культура; політико-ідеологічні та науково-теоретичні погляди; система нормативних ідей; політичні інститути; розроблення та прийняття політичних рішень; система соціально-владних відносин. Суб'єкти політичної діяльності: конкретні індивіди; органи та ланки політичних організацій; держава з її інституціями, партії, суспільні об'єднання, рухи, фронти; великі суспільні групи. Світ політичного та його буття.

Політика як мистецтво можливого. Критерії державної політики: інформованість, своєчасність, злагодженість, чутливість, політичний реалізм. Сутність та структура політичної влади та механізм її здійснення. Влада ідеальна та влада реальна. Генеза і природа публічної влади. Концепції політичної влади. Поняття політичної влади та її структура. Джерела та реалізація політичної влади у суспільному житті. Легітимність політичної влади.

Тема 7. Політична діяльність як предмет філософського осмислення

Політична дія як предмет філософського осмислення. Історична зміна філософських поглядів на політичну діяльність. Сутнісні ознаки політичної діяльності. Структура політичної діяльності: політична залученість та політичне функціонування. Види політичної діяльності. Політична діяльність у структурі політичного процесу. Політична діяльність і політичний процес: загальна характеристика співвідношення. Політичне представництво. Форми політичної участі: голосування, агітація, активне членство, участь у політичних демонстраціях, страйках, різноманітні форми громадської непокори, членство в урядових дорадчих комісіях.

Тема 8. Політична антропологія: людина-політика-мораль

Людина і політика. Людина як політична істота. Сутнісні чинники існування політичної людини. Диференціація поняття «політична людина» та «політична особистість». Суспільство - політика – людина. Людський вимір політики. Політика як соціальний «інструмент» перетворення суспільства на принципах свободи і забезпечення добробуту людини. Політика як спосіб життєдіяльності людини. Рівні і типи політичної участі. Феномен політичного лідера. Політика і мораль. Моральне спрямування як людино вимірний зміст політики. Моральна експертиза політичних програм, особистісних якостей політичного діяча як міра його соціальної придатності та надійності. Діалектика політики і моралі. Співвідношення політики та моралі: історичні стадії вирішення проблеми. Сучасне розуміння спільних рис і відмінностей політики та моралі. Гуманістичний вимір політики. Політична етика.

Тема 9. Політична свідомість та ідеологія: сутність структура, розвиток

Політична свідомість як відображення політичних відносин суспільства. Поняття політичної свідомості та його зміст. Структура політичної свідомості. Типи політичної свідомості. Ідеологія як теоретико-політична парадигма буття. Поняття ідеології: генеза та основні тлумачення. Ідеологія та суспільна психологія. Активність ідеології. Ідеологія та істина. Ідеологія та наука. Природа, змістовні відмітні риси та функції ідеології. Ідеологія та форми суспільної свідомості. Політична ідеологія: сутність, структура, розвиток. Політична ідеологія як провідна ідеологічна форма суспільної свідомості. Найважливіші аспекти розгляду політичної ідеології. Різновиди сучасних політичних ідеологій. Особливості створення політичної ідеології. Структура політичної ідеології. Проблема деідеологізації та реідеологізації.

Тема 10. Філософія політики як теорія і методологія політичного пізнання

Теорія та методологія політичного пізнання. Філософія політики як теорія політичного пізнання. Теоретико-пізнавальний ракурс філософського розгляду політики. Політична гносеологія та політична епістемологія. Закономірності політичного буття людей як предмет теорії політичного пізнання. Закон як уособлення історичної необхідності та людські пристрасті. Свідоме та стихійне у політичних законах. Марксистське та веберіанське трактування суспільно-політичних законів: порівняльний аналіз. Механізм використання законів суспільно-політичної життєдіяльності: основні складові. Використання об'єктивних законів суспільно-політичного життя: можливості та межі.

Філософія політики та методологія політичного пізнання: загальна характеристика співвідношення. Поняття методології. Методологія як своєрідна метатеорія в рамках певної науки чи комплексної галузі знань. Метатеорія як підсистема знань у структурі відповідної науки. Методологія як інструмент подальшого пізнання у тому числі й політичного. Методологія політики та теорія політичної дійсності. Схема пізнавального руху до філософії політики як теорії: політична реальність – емпіричні політологічні знання – теорія (спеціальна політологічна та філософсько-політична). Теорія як вища мета, пізнавальний ідеал, кінцевий пункт, вершина. Структура сучасної методології політики. Розширення сфери дії методології політики. Особливості реалізації методологічної функції філософії політики.

6. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Філософія політики як особлива галузь знань. Об'єкт філософії політики та її місце у системі політологічного знання

Мета: Проаналізувати виникнення філософії політики як особливої галузі знань. З'ясувати специфіку політики як об'єкту і як предмету дослідження та особливості взаємозв'язку об'єкта та суб'єкта дослідження. Визначити відмінність політологічних дисциплін за предметом дослідження та специфічність предметних полів теорій політики. Охарактеризувати особливості загальної (базисної, фундаментальної) теорії політики, а також макросоціологічної (загально-соціологічної) теорії політики та загальноісторичної теорії політики.

Питання для обговорення:

1. Філософія політики – складова частина політології як інтегральної комплексної галузі знань.
2. Політика як об'єкт і як предмет дослідження.
3. Відмінність політологічних дисциплін за предметом дослідження.
4. Специфічність предметних полів теорій політики.

Тема 2. Предмет, структура та основні завдання філософії політики

Мета: Проаналізувати відмінність філософії політики від спеціально наукових політологічних дисциплін за предметом та специфіку предмету філософії політики за двома основними параметрами узагальнень: за ступенем; за характером. З'ясувати специфіку філософської складової філософії політики та філософсько-світоглядні засади осмислення політичної реальності. Розглянути політичну складову філософії політики та відмінність у тлумаченнях суспільної ролі політики. Охарактеризувати відносну самостійність політики та об'єктивні засади політики. З'ясувати основні понятійні виміри політики та суспільно-історичні умови виникнення політики як соціокультурного феномена.

Питання для обговорення:

1. Відмінність філософії політики від спеціально-наукових політологічних дисциплін за предметом.
2. Філософська складова філософії політики та філософсько-світоглядні засади осмислення політичної реальності.
3. Політична складова філософії політики. Відмінність у тлумаченнях суспільної ролі політики.

4. Відносна самостійність політики. Об'єктивні засади політики.
5. Основні понятійні виміри політики.

Тема 3. Становлення філософії політики та основні віхи світової філософськополітичної думки

Мета: Проаналізувати міфологічні уявлення як зародкову форму вираження філософсько-політичних ідей. Охарактеризувати політичну думку Стародавньої Греції та Стародавнього Риму, філософсько-політологічну думку Середньовіччя, гуманістичні філософсько-політичні вчення доби Реформації, Відродження та Просвітництва. Порівняти філософсько-політичні доктрини XVIII-XIX століть, критичні теорії першої половини XIX століття, критично утопічний соціалізм і комунізм.

Визначити особливості російської філософсько-політичної думки та специфіку марксистського філософсько-політичного вчення. Розглянути особливості формування засад філософії політичного лібералізму, соціал-демократії і марксистської теорія політики та ленінської концепції політики.

Питання для обговорення:

1. Міфологічні уявлення як зародкова форма вираження філософсько-політичних ідей.
2. Політична думка Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.
3. Філософсько-політологічна думка Середньовіччя. Гуманістичні філософсько-політичні вчення доби Реформації, Відродження та Просвітництва.
4. Філософсько-політичні доктрини XVIII-XIX століть. Критичні теорії першої половини XIX століття.
5. Критично-утопічний соціалізм і комунізм. Особливості російської філософсько-політичної думки.
6. Марксистське філософсько-політичне вчення.
7. Формування засад філософії політичного лібералізму.
8. Соціал-демократія і марксистська теорія політики. Ленінська концепція політики.

Тема 4. Філософсько-політичні ідеї українських мислителів

Мета: Проаналізувати філософсько-політичні ідеї мислителів Київської Русі та філософсько-політичні ідеї Григорія Сковороди. Порівняти філософсько-політичні ідеї

Кирило-Мефодіївського товариства та філософсько-політичні переконання у світогляді Тараса Шевченка. Охарактеризувати філософсько-політичну платформу українського народництва. Розглянути філософсько-політичну концепцію Михайла Драгоманова; філософсько-політичні погляди Івана Франка; філософсько-політичні переконання Лесі Українки; філософсько-політичну доктрину Михайла Грушевського. Проаналізувати філософсько-політичну концепцію Володимира Винниченка; філософсько-політичні розвідки Дмитра Донцова; філософсько-політичні пошуки В'ячеслава Липинського; філософсько-політичну систему Миколи Михновського.

Питання для обговорення:

1. Філософсько-політичні ідеї мислителів Київської Русі. Філософсько-політичні ідеї Григорія Сковороди. Аналіз сутності і змісту політичних систем суспільства.
2. Філософсько-політичні ідеї Кирило-Мефодіївського товариства. Філософсько-політичні переконання у світогляді Тараса Шевченка.
3. Філософсько-політична платформа українського народництва.
4. Філософсько-політична концепція Михайла Драгоманова.
5. Філософсько-політичні погляди Івана Франка. Філософсько-політичні переконання Лесі Українки.
6. Філософсько-політична доктрина Михайла Грушевського. Філософсько-політична концепція Володимира Винниченка.
7. Філософсько-політичні розвідки Дмитра Донцова. Філософсько-політичні пошуки В'ячеслава Липинського.
8. Філософсько-політична система Миколи Михновського.

Тема 5. Концептуальні моделі сучасної філософії політики. Критична теорія суспільства франкфуртської школи та сучасний лібералізм

Мета: Розкрити суть філософських основ тоталітаризму ХХ століття. Порівняти критичну теорію суспільства франкфуртської школи та головні ідеї першого покоління франкфуртців і друге покоління франкфуртської школи. Проаналізувати сучасний лібералізм та відкрите суспільство проти органічного співтовариства Карла Поппера. Розглянути ідеї Фрідріх фон Хаєка про лібералізм як віру в порядок, який спонтанно виникає та ліберальні концептуальні варіації філософії політики (Джон Ролз, Р. Нозіка). Проаналізувати погляди Ісає Берліна про лібералізм як філософія плюралізму і свободи та особливості агоністичного лібералізму Джона Грея. Окреслити специфіку прагматичного лібералізму Річарда Рорті. Проаналізувати основи лібертаріанства та його джерела. З'ясувати особливості становлення комунітаризму та переваги суспільства над особою. Охарактеризувати ідеї Ханни Арендт та її повернення до греків. Визначити позиції фемінізму про необхідність звільнення жінок від чоловічого домінування. Розглянути становлення сучасного консерватизму та персоналізм в філософії політики. Порівняти ідеологію мультикультурності і політичної правильності. Розглянути погляди Фукуями і Гантінгтона про кінець історії чи початок нових конфліктів.

Питання для обговорення:

1. Філософські основи тоталітаризму ХХ століття.
2. Критична теорія суспільства франкфуртської школи.
3. Сучасний лібералізм. Відкрите суспільство проти органічного співтовариства Карла Поппера.
4. Фрідріх фон Хаєк: лібералізм як віра в порядок, який спонтанно виникає. Формаційний і цивілізаційний підходи типології політичних систем.
5. Ліберальні концептуальні варіації філософії політики (Джон Ролз, Р. Нозік).
6. Ісає Берлін: лібералізм як філософія плюралізму і свободи. Агоністичний лібералізм Джона Грея.
7. Прагматичний лібералізм Річарда Рорті.
8. Лібертаріанство та його джерела.
9. Комунітаризм та перевага суспільства над особою.
10. Сучасний консерватизм. Карл Шмідт: політика як ідентифікація ворога.
11. Фукуяма і Гантінгтон: кінець історії чи початок нових конфліктів.

Тема 6. Політичне буття та сутність і структура політичної влади

Мета: Дати характеристику сучасного стану політичної онтології, політичного буття. Проаналізувати світ політичного та його буття та політика як мистецтво можливого. Здійснити порівняльний аналіз влади ідеальної та влади реальної та генезу і природу публічної влади. Охарактеризувати концепції політичної влади та поняття політичної влади та її структуру. Розглянути характерні особливості джерел та реалізації політичної влади у суспільному житті. З'ясувати специфіку легітимності політичної влади.

Питання для обговорення:

1. Політичне буття. Сутність політики і світу політичного.
2. Світ політичного та його буття. Політика як мистецтво можливого.
3. Влада ідеальна та влада реальна. Генеза і природа публічної влади.
4. Концепції політичної влади. Поняття політичної влади та її структура.
5. Джерела та реалізація політичної влади у суспільному житті.
6. Легітимність політичної влади.

Тема 7. Політична діяльність як предмет філософського осмислення

Мета: Проаналізувати особливості політичної дії як предмет філософського осмислення. Розглянути характерні особливості історичної зміни філософських поглядів на політичну діяльність. Порівняти сутнісні ознаки політичної діяльності, структури політичної діяльності,

політичного залучення та політичного функціонування. Дати загальну характеристику політичної діяльності і політичному процесу. Розглянути специфіку політичного представництва, публічного адміністрування та політичного залучення.

Питання для обговорення:

1. Політична дія як предмет філософського осмислення.
2. Історична зміна філософських поглядів на політичну діяльність.
3. Сутнісні ознаки політичної діяльності.
4. Політична діяльність і політичний процес: загальна характеристика співвідношення.
5. Політичне представництво.
6. Публічне адміністрування. Політичне залучення.

Тема 8. Політична антропология: людина-політика-мораль

Мета: Розглянути початок формування людини як політичної істоти. Проаналізувати взаємозв'язок: суспільство - політика – людина. З'ясувати особливості політики як способу життєдіяльності людини. Охарактеризувати моральне спрямування як людино-вимірний зміст політики. Здійснити порівняльний аналіз діалектики політики і моралі та співвідношення політики та моралі. Проаналізувати сучасне розуміння спільних рис і відмінностей політики та моралі. Розкрити суть гуманістичного виміру політики та вагомість політичної етики.

Питання для обговорення:

1. Людина як політична істота.
2. Суспільство - політика – людина. Людський вимір політики.
3. Політика як спосіб життєдіяльності людини.
4. Моральне спрямування як людино-вимірний зміст політики.
5. Діалектика політики і моралі. Співвідношення політики та моралі: історичні стадії вирішення проблеми.
6. Сучасне розуміння спільних рис і відмінностей політики та моралі.
7. Гуманістичний вимір політики. Політична етика.

Тема 9. Політична свідомість та ідеологія: сутність структура, розвиток

Мета: Охарактеризувати поняття політичної свідомості та її зміст. Розкрити особливості поняття ідеології та суспільної психології. Розглянути структуру політичної свідомості та типи політичної свідомості. Проаналізувати основні напрямки й перспективи активності ідеології; ідеології та істини. ідеології та науки. Проаналізувати природу, змістовні відмітні риси та функції ідеології, ідеологію та форми суспільної свідомості. Порівняти найважливіші аспекти розгляду політичної ідеології та різновиди сучасних політичних ідеологій. Проаналізувати особливості створення політичної ідеології; структуру політичної ідеології та проблеми деідеологізації та реідеологізації.

Питання для обговорення:

1. Поняття політичної свідомості та його зміст.
2. Структура політичної свідомості. Типи політичної свідомості.
3. Поняття ідеології: генеза та основні тлумачення. Ідеологія та суспільна психологія.
4. Активність ідеології. Ідеологія та істина. Ідеологія та наука.
5. Природа, змістовні відмітні риси та функції ідеології. Ідеологія та форми суспільної свідомості.
6. Найважливіші аспекти розгляду політичної ідеології. Різновиди сучасних політичних ідеологій.
7. Особливості створення політичної ідеології. Структура політичної ідеології. Проблема деідеологізації та реідеологізації.

Тема 10. Філософія політики як теорія і методологія політичного пізнання

Мета: Проаналізувати сучасний теоретико-пізнавальний ракурс філософського розгляду політики. Охарактеризувати специфіку політичної гносеології та політичної епістемології. Розглянути закон як уособлення історичної необхідності та людські пристрасті та свідоме та

стихійне у політичних законах. Дати порівняльний аналіз марксистського та веберівського трактування суспільно-політичних законів. Проаналізувати механізм використання законів суспільно-політичної життєдіяльності та використання об'єктивних законів суспільно-політичного життя.

Питання для обговорення:

1. Теоретико-пізнавальний ракурс філософського розгляду політики.
2. Політична гносеологія та політична епістемологія.
3. Закономірності політичного буття людей як предмет теорії політичного пізнання.
4. Закон як уособлення історичної необхідності та людські пристрасті. Свідоме та стихійне у політичних законах.
5. Марксистське та веберівське трактування суспільно-політичних законів: порівняльний аналіз.
6. Поняття методології. Методологія політики та теорія політичної дійсності.
7. Структура сучасної методології політики.
8. Розширення сфери дії методології політики.
9. Особливості реалізації методологічної функції філософії політики.

7. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання з дисципліни «Філософія політики» виконується самостійно кожним студентом на основі засвоєння програмного матеріалу. Із охоплює усі основні теми дисципліни. Метою виконання ІЗ є оволодіння навичками застосування філософсько-політичних знань у суспільному житті. ІЗ оформляється у відповідності із встановленими вимогами. Виконання ІЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з «Філософія політики».

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ (ПРЕЗЕНТАЦІЯ MICROSOFT POWER POINT)

1. Політика як компонент суспільної свідомості.
2. Теоретична та практична сфера політики.
3. Ціннісні визначення політики..
4. Раціональність та ірраціональність в політиці.
5. Співвідношення політики та філософії.
6. Предмет та об'єкт філософії політики, її категорії та принципи пізнання політичної дійсності.
7. Місце людини в політичних процесах.
8. Принципи політичної антропології.
9. Обґрунтування антропологічної сутності політики у працях Ю. Габермаса, Н.Лумана та О. Гьофе.
10. Проблеми політичної антропології в історії становлення політичної науки.
11. Індивід та почуття справедливості в політиці.
12. Людина та сенс її політичного існування.
13. Субсидіарність як принцип філософії урядування.
14. Індивід та почуття політичної солідарності.
15. Проблема справедливості у політичній філософії.
16. Суть духовного виробництва, його зв'язок з політичними процесами.
17. Духовність і прагматизм в політиці.
18. Суспільне життя як знакова система, символізм її змісту.
19. Суспільно-політичне виробництво і виробництво свідомості в політиці.
20. Суспільно політичний ідеал.
21. Соціальні функції політики як різновиду духовного виробництва.
22. Суб'єкти та об'єкти в політиці.

23. Місце гносеології в системі політичного знання.
24. Історичні варіанти політичної гносеології.
25. Істинність та хибність у пізнанні політичних процесів.
26. Принципи політичної рефлексії.
27. Політична необхідність та випадковість. Дійсність та можливість.
28. Політичні суперечності та гармонія в політиці.
29. Ідея політичного розвитку в провіденціалістській світській філософії Ж.Бодена та Ф.Бекона.
30. Ідея циклів та ритмів в історичному розвитку у політико-правових поглядах Д.Віко та О.Шпенглера.
31. Принципи історизму в політиці як вияв закономірностей розвитку суспільства.
32. Історична відповідальність та політика.
33. Загальні та етапні суперечності в політиці.
34. Історичне та логічне в історичному процесі.
35. Принцип історизму у практиці будівництва української держави.
36. Сутність детермінантних основ явища, факту, поступку в політиці.
37. Політична доцільність, її сутність.
38. Політична діяльність як фактор спричиненості.
39. Системність політичних відносин та політичної діяльності.
40. Політичні відносини як система, їх функції.
41. Політична діяльність як система, її функції.
42. Буття політичної влади.
43. Принцип універсальності влади.
44. Суспільне буття політики та влади.
45. Принцип політичної онтології.
46. Співвідтворення влади через ідеологію модернізації.
47. Концепція “полюсів росту” Ф.Перру та А.Сові.
48. Проблема часового простору в суспільних науках.
49. Плюралізм типів соціального часу.
50. Політичний час та астрономічний час.
51. Часові ритми, їх вплив на розвиток політичних процесів.
52. Соціальні форми часового простору в політиці, їх типологія.
53. Геополітика як система зв’язків просторових та функціонально-політичних основ буття людини.
54. Геополітика та цивілізаційна самосвідомість України: точки перетину.
55. Проблема комунікативних зв’язків в геополітичному просторі держави.
56. Нормативність в політиці та культурі.
57. Політика та ідеологія. Політика та релігія.
58. Політика та право.
59. Природа сили політичної влади. Взаємодія регулятивних систем.
60. Політика як мораль. Суть відносин «влада – закон – мораль».
61. Політика та свобода. Відповідальність в політиці.
62. Закон та ідеологія як засіб та мета політики.
63. Проблема легітимації влади як теорія політичної науки.
64. Проблема істинності влади та легітимація.
65. Способи легітимації політичної влади.
66. Перехідний період в суспільстві: умови, шляхи суперечності в легітимації та легітимації влади.
67. Соціокультурні суперечності сучасного суспільства.
68. Природа культурної гегемонії. Інформаційна нерівність та політичний гегемонізм.
69. Гуманістичні універсалії у мові та практиці сучасної політики.
70. Інформаційно-політичні технології в умовах «відкритого суспільства».

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РОЗРОБКИ ЕЛЕКТРОННИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

Оптимальний обсяг. Інформація подається невеликими логічно завершеними блоками-слайдами (не більше 20).

Доступність. Забезпечувати розуміння кожного слова, речення, поняття. Науковість. Яскраві малюнки не повинні суперечити реальним фактам.

Враховання особливості сприйняття інформації з екрана. Текстову інформацію варто звести до мінімуму, замінюючи її схемами, рисунками, фрагментами фільмів.

Зацікавленість. Включення (без шкоди науковому змісту) у презентацію смішних, цікавих сюжетів.

Естетичність. Неабияку роль відіграють кольорові сполучення і дотримання стилю в оформленні слайдів, музичний супровід.

Поради тим, хто створює презентації

Дотримуйтеся єдиного стилю оформлення. Уникайте стилів, які будуть відвертати увагу від самої презентації. Допоміжна інформація не повинна переважати над основною (текст, малюнки). Для фону використовуйте більш холодні тони; для фону і тексту – контрастні кольори. На одному слайді не більше трьох кольорів: для фону, для заголовка, для тексту.

Використовуйте за призначенням (можливості комп'ютерної анімації). Не зловживайте різними ефектами: не повинні відвертати увагу від змісту інформації.

Використовуйте короткі слова і речення. Заголовки повинні привертати увагу аудиторії.

У центрі слайду повинна знаходитися найважливіша інформація. Якщо розміщений малюнок, то текстова інформація знаходиться під ним.

Шрифт для заголовка (розмір) – не менше 24; для тексту – не менше 18. Не слід змішувати різні типи шрифтів. Для виділення інформації (слова) потрібно використовувати жирний шрифт, курсив або підкреслення. Способи виділення інформації: рамки, заливку, стрілки, штриховку, різні кольори діаграм, малюнків, схем, ілюстрацій найважливіших фактів.

Не заповнювати слайд великою кількістю інформації. Презентація повинна включати висновки та список використаних джерел.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ п / п	Тематика	К- сть год ин
1	Тема 1. Філософія політики як особлива галузь знань. Об'єкт філософії політики та її місце у системі політологічного знання.	11
2	Тема 2. Предмет, структура та основні завдання філософії політики.	11
3	Тема 3. Становлення філософії політики та основні віхи світової філософсько-політичної думки.	7
4	Тема 4. Філософсько-політичні ідеї українських мислителів.	7
5	Тема 5. Теоретико-концептуальні схеми сучасної філософії політики. Критична теорія суспільства франкфуртської школи та сучасний лібералізм.	7
6	Тема 6. Політичне буття та сутність і структура політичної влади.	7
7	Тема 7. Політична діяльність як предмет філософського осмислення.	7
8	Тема 8. Політична антропологія: людина і політика, політика і мораль.	11
9	Тема 9. Політична свідомість та ідеологія: сутність структура, розвиток.	11
10	Тема 10. Філософія політики як теорія і методологія політичного пізнання.	11

	Разом:	90
--	---------------	-----------

10. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний тренінг: вимоги та умови проведення

Тренінг є ретельно спланованим процесом надання чи поповнення знань, відпрацювання умінь і навичок, зміни чи оновлення певних ставлень, поглядів і переконань.

Тренінг орієнтований на запитання та пошук.

Навчальний тренінг: вимоги та умови проведення

Тренінг є ретельно спланованим процесом надання чи поповнення знань, відпрацювання умінь і навичок, зміни чи оновлення певних ставлень, поглядів і переконань. Тренінг орієнтований на запитання та пошук.

Візрець тренінгу:

«Філософське трактування політичної свободи в сучасному світі».

Тренінг проводиться для тих, кому важливо навчитися усвідомлювати цінність жити вільно, якісно і результативно, бути наповненим енергією, активним і радісним; про те, як отримувати задоволення в процесі досягнення своїх цілей і життя, як стати самодостатньою особистістю та гідним громадянином свого суспільства.

Мета:

Визначитись, що таке політична свобода і чого реально хочеться від життя, позначити мрії та цілі, вибудувати пріоритети.

Розробити практичний план пріоритету духовних цінностей в політичному житті та досягнення намічених цілей.

Озброїтись вірою в себе, у свій успіх та суспільним оптимізмом .

Дізнатися про аксіологічні особливості впливу на формування політичної свободи особистості.

Цільова аудиторія:

Молоді, активні, амбітні, цілеспрямовані юнаки і дівчата.

Хто мріє стати вільною особистістю і політично активним громадянином і хоче здійснити свої мрії.

Хто ставить перед собою високі політичні цілі і має намір обов'язково їх досягнути. Кому важливо прожити життя вільно, яскраво, красиво, осмислено і успішно.

Хто хоче раціонально витратити дорогоцінний час.

Хто хоче бути вільним духом, успішним, щасливим і суспільно-корисним.

На тренінгу будемо:

Пізнавати себе, свою політичну свободу, свої індивідуальні і суспільні цінності. мрії, цілі, таланти, свою унікальність і призначення в суспільстві.

Мріяти, планувати, визначати цінності власного життя, вчитися їх втілювати.

Шукати і знаходити в собі ресурси і потенціал для досягнення всіх поставлених індивідуальних і суспільних політичних завдань.

Позначати завдання і політичні цілі на найближчий рік, п'ять і десять років.

Програма тренінгу.

Що таке політична свобода? Чим політична свобода відрізняється від необхідності? Як знайти своє покликання й призначення у політичному житті країни?

Як дізнатися, чого хочеш і визначити для себе пріоритетні політичні цінності? Які політичні цінності та антицінності домінують в сучасній молодіжній культурі?

Що таке політичні антицінності і псевдоцінності?

Які цінності називають вищими загальнолюдськими цінностями?

Чому політична свобода людини нерозривно пов'язана з примусом, з необхідністю? У чому може полягати політична необхідність (зовнішня і внутрішня)?

Ціннісні аспекти проблеми людської свободи?

Політична свобода між крайностями фаталізму і волюнтаризму? Як вибудувати життєві політичні пріоритети?

Християнське розуміння свободи особистості. Якою мірою людина є вільною?

Які види політичної необхідності панують над людиною, і чи може людина їх подолати?

Якою мірою людина є політично вільною істотою? Для чого особистості політична свобода? Основні ресурси для досягнення політичної свободи, як зробити так щоб оточення і Всесвіт сприяли тобі.

Учасникам тренінг допоможе:

Стати більш впевненими в собі, знайти своє покликання і ціль в житті.

Визначитися з власними та суспільними цінностями, мріями, бажаннями, розставити пріоритети.

Реально уявити і позначити для себе шляхи досягнення особистої свободи. Озброїтися позитивною мотивацією і волею на шляху до успіху.

Зробити найскладніше – перші кроки до досягнення поставленої мети.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «ФІЛОСОФІЯ ПОЛІТИКИ» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; оцінювання результатів ІЗ; студентські презентації та виступи на наукових заходах; інші види індивідуальних та групових завдань; іспит.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 26.09.2019 р. протокол №2; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

МН 1. Студентоцентроване навчання – розширення автономії здобувача, здатності до критичного мислення на основі результативного підходу, що передбачає нові підходи до навчання з метою розвитку особистості здобувача з урахуванням його ціннісних орієнтацій.

МН 2. Репродуктивний метод – навчання здобувачів організовується за допомогою практичних вправ та робіт, різних форм самоконтролю, що сприяє формуванню знань, навичок і вмій у здобувачів, основних розумових операцій (аналіз, синтез, узагальнення тощо).

МН 3. Комбінація лекційних та практичних занять та консультацій (зокрема особистих консультацій з викладачем та використанням системи Moodle) із розв'язанням ситуаційних завдань, які розвивають аналітичні здібності та навички роботи в колективі.

МН 4. Пояснювально-ілюстративний метод – здобувачі одержують знання на лекціях, з навчальної або методичної літератури шляхом конспектування, тезування, анотування, рецензування, під час консультацій з підготовки рефератів та/або доповідей.

МН 5. Евристичний метод – під керівництвом викладача або на основі евристичних вказівок здобувачі активно намагаються знайти рішення висунутих у навчанні, або сформульованих самостійно, пізнавальних завдань, що дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на практичних заняттях та контрольних точках.

МН 6. Методи стимулювання й мотивації навчальної роботи – здобувачі приймають участь у пізнавальних іграх, моделюванні рольових ситуацій, створенні ситуацій успіху в навчальній роботі, пред'явленні вимог і методів заохочення.

МН 8. Метод проблемного викладу та проблемно-орієнтованого навчання, зокрема з проведенням презентацій – розуміння здобувачами поставленої проблеми та формулювання пізнавальних завдань на основі різних джерел та засобів, уміння проаналізувати поставлене завдання, порівняти різні точки зору та підходи, розуміння логіки та думок викладача, усвідомлення та запам'ятовування.

МН 9. Метод самостійної роботи здобувачів та самостійного навчання – розв'язання практичних завдань та опрацювання теоретичного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення. Самостійна робота з вивченням оприлюднених навчальних матеріалів, зокрема в системі Moodle.

МН 10. Методи організації й здійснення навчальної та наукової діяльності, що поєднує словесні, наочні і практичні методи:

- словесні методи – у вигляді бесіди, інструктажу, лекційного матеріалу, методичних вказівок, співбесід;

- наочні методи, відео методи тощо – проведення лекційних та практичних занять за допомогою презентацій, ілюстрацій, демонстраційного матеріалу, тобто отримання знань завдяки наочному спостереженню;

- практичні методи – за допомогою вправ, практичних прикладів, аналізу статистичних даних, тренувань, тренінгів здобувачі одержують знання та уміння, виконуючі ці практичні дії;

- наукова робота здобувача – наукові дослідження та опрацювання наукової інформації.

МН 11. Активні методи навчання (дискусійні методи) – в будь-яких формах навчання, включаючи лекційні заняття, використовуються елементи дискусії, а саме: обговорення, суперечки, зіткнення позицій, бізнес-симуляції ділові ігри, кейси, тренінги, пояснення, бесіди, дискусії, діалог.

МЕТОДИ, КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 26.09.2019 р. протокол №2; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи оцінювання: МО 1. Попереднє (вхідне) оцінювання знань (письмовий метод або тестування).

МО 2. Поточне оцінювання (письмовий метод або тестування на лекційних та практичних заняттях та/або у системі Moodle, виконання модульних контрольних робіт, виконання індивідуальних завдань, зокрема рефератів).

МО 3. Тематичне або періодичне оцінювання (письмовий метод на лекційних та практичних заняттях, усне опитування або тестування на практичних заняттях та/або у системі Moodle).

МО 7. Оцінювання спроможності здобувача працювати самостійно та в команді;

МО 8. Оцінювання вміння застосовувати творчі підходи в процесі наукового пошуку інформації.

МО 9. Оцінювання якості опрацювання здобувачем літератури, законодавчої бази та електронних джерел за темою дослідження.

МО 10. Підсумкове (семестрове) оцінювання, зокрема: диференційований залік; екзамен (письмовий метод або тестування, зокрема у системі Moodle).

Передбачається використання модульно-рейтингової системи оцінювання знань. Основною формою контролю знань здобувачів в кредитно-модульній системі є складання здобувачами всіх запланованих модулів. Формою контролю є накопичувальна система. Складання модуля передбачає виконання здобувачем комплексу заходів, передбачених семестровим графіком навчального процесу та контролю знань здобувачів, затверджених деканом факультету.

КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

Максимальна кількість балів (100) при оцінюванні знань з навчальної дисципліни, яка завершується екзаменом, формується з двох частин, з коефіцієнтом 0,5 кожна:

- за поточну успішність 100 балів (сума балів, зароблена у семестрі, але не менше 55 балів);
- на екзамені 100 балів (мінімально необхідна кількість балів за екзамен 55 балів).

Контрольні заходи включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;
- модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль та колоквиуму і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;
- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати свою власну точку зору та робити висновки; грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «ФІЛОСОФІЯ ПОЛІТИКИ» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за ІЗ, враховуючи поточне опитування)
100% (k=0,5)	100% (k=0,5)
Усне опитування під час заняття: 5 тем по 10 балів = 50 балів. ТЕСТУВАННЯ 1 = 20 балів. КОНТРОЛЬНА РОБОТА = 30 балів.	Виконання ІЗ: складання плану роботи та її захіст = 50 балів. ТЕСТУВАННЯ 2 = 20 балів. Треніги = 30 балів

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
81–89	добре	B (дуже добре)
75-80		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
55-64		E (достатньо)
35-54	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

15. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. Анджей Шахай, Марек Якубовски. Філософія політики. Харків: Изд-во Гуманитарний Центр, 2011. 234 с.
2. Бадью А. Похвала політиці (Бесіди з Од Ланслен). Статті та виступи. / пер. з фр. А. Репи. Львів: Видавництво Анетти Антоненко, Київ: Ніка-Центр, 2019. 224 с.
3. Батлер-Боудон Т. 50 видатних творів. Політика / пер. з англ. Романа Ключка. Київ : Видавнича група КМ Букс, 2019. 480 с.
4. Батлер-Боудон Т. 50 видатних творів. Філософія / пер. з англ. Романа Ключка. Київ : Видавнича група КМ Букс, 2019. 480 с.
5. Башлаков С., Золотарьов В, Хохлов В. Лібертаріанська перспектива. Від посткомунізму до вільного суспільства. Київ : Ніка-Центр, 2019. 336 с.
6. Бжезинский З. Велика шахівниця (Американська першість та її геостратегічні імперативи). Київ : Фабула, 2019. 288 с.
7. Бистрицький Є., Білий О., Зимовець Р., Кобець Р., Лозниця С., Пролеєв С. Національна ідентичність і громадянське суспільство. Київ : Дух і Літера, 2018. 452 с.
8. Гаєвський Б. А. Філософія політики. Київ : Вища шк., 2005. 158 с.
9. Джон Б. Джудіс. Великий вибух популізму. Харків : Видавництво Книжковий клуб Клуб Сімейного Дозвілля, 2017. 192 с.
10. Єрмоленко В. Плинні ідеології. Ідеї та політика в Європі XIX-XX століть. Київ : Дух і літера, 2018. 480 с.
11. Лютий Т. Ідеологія: матриця ілюзій, дискурсів і влади. Київ : НаУКМА, 2016. 200 с.
12. Маклаков А. Влада і насолода. Київ : Фабула. 2019. 240 с.
13. Мойсес Наїм. Занепад влади. Київ : Book Chef. 2018. 448 с.
14. Політична думка XX–початку XXI століть: методологічний і докринальний підходи: підручник: у 2-х т. /за заг. ред. Н. М. Хоми; / Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін. Львів: «Новий світ – 2000», 2016. Т. 1. 516 с.
15. Тимоті Снайдер, Тоні Джадт. Роздуми про двадцяте століття. Київ : Човен, 2019. 384 с.
16. Філософія політики: Короткий енцикл. словник. Київ : Знання України, 2002. 670 с.
17. Філософія політики: підручник / авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко (кер.) та ін. Київ : Знання України, 2003. 400 с.
18. Філософія політики: Хрестоматія: У 4 т. Київ : Знання України, 2003.
19. Roger Scruton. A Political Philosophy: Arguments for Conservatism, Bloomsbury, 2019. 224 с.
20. Edoardo Ongaro. Philosophy and public administration: an introduction, Edward Elgar Publishing, 2017. 275 с.
21. Felicitas Munzel, G. Cultivating moral consciousness: The quintessential relation of practical reason and mind (Gemüt) as a bulwark against the propensity for radical evil, Educational Philosophy and Theory, Volume 51, Issue 13, 2019. 1351-1360.
22. Valibar Étienne. Equaliberty Political Essay. A John Hop Franklin Center book, 2014. 375 p.
23. **Bookchin Murray. The Next Revolution. Popular Assemblies and the Promise of Direct Democracy.** Verso, 2015. 198 p.
24. Colin Bird, An introduction to political philosophy, Cambridge University Press, 2019, 368 с.
25. Daniel Innerarity, Democracy in Europe: a political philosophy of the EU, Palgrave Macmillan, 2018, 283 с.

26. Khalifa A Alfadhel, The right to democracy in international law: between procedure, substance and the philosophy of John Rawls, Routledge, 2017, 107 с.

Першоджерела

27. Аристотель. Політика. Київ : Вид-во «Основи», 2010.
28. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Київ : Наш формат. 2018. 216 с.
29. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 130 с.
30. Донцов Д. Дух нашої давнини. Київ : Просвіта, 2016. 264 с.
31. Донцов Д. Идеологія. Націоналізм. Незримі скрижалі Кобзаря. Маса і провід. Дух отари і дух провідництва. Київ : Фоліо, 2017. 576 с.
32. Мак'явеллі Н. Державець. Київ : Фоліо. 2019. 121 с.
33. Міхновський М. Суспільно-політичні твори. Київ : Смолоскип, 2015. 464 с.
34. Мойзес Наїм. Занепад влади. Київ : Book Chef. 2018. 448 с.
35. Платон. Апологія Сократа. Діалоги. Київ : Фоліо, 2017. 405 с.
36. Платон. Політика. Київ : Орієнтир, 2017. 336 с.
37. Френсіс Фукуяма Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ : Наш формат, 2019. 608с.
38. Френсіс Фукуяма. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. Київ : Наш формат, 2018. 576с.
39. Ювал Ной Харарі. 21 урок для 21-го століття. Київ : Book Chef, 2018. 416 с.

Інформаційні ресурси

1. Гаєвський Б. А. Філософія політики: Монографія. К.: МАУП, URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/po_20.pdf.
2. Гобзов І. А. Філософія політики: монографія. Мн.: ТЕІС, URL: <https://www.twirpx.com/file/355316/>.
3. Горбань О. М., Бахрушин В. Є. Основи теорії систем і системного аналізу : навч. посібник. Запоріжжя : ГУ ЗІДМУ, URL: <https://www.twirpx.com/file/203240>.

Журнали	Адреса
Журнал світової політики. Космополис	http://www.risa.ru/cosmopolis
Журнал Міжнародні процеси	http://www.intertrends.ru
Політичні дослідження. Полис	http://www.politstudies.ru
Журнал «Социально-политические науки»	http://www.urvak.ru/sps_index.htm
American Journal of Political Science	http://www.ajps.org
American Political Science Review	http://www.ssc.msu.edu/~apsr
Annual Review of Political Science	http://www.annualreviews.org
British Journal of Political Science	http://www.cup.org/journals
Canadian Foreign Policy Journal	http://www.carleton.ca/npsia/cfpj.html